

rasesta, kakor v izorani zemlji. Storiijo se namreč po ledini za posetvo odmenjene brazdice ali verste po dva pednja saksebi in po dva pednja široke, ali pa tudi ožje, ter se rušina na njih s travo ali žernjovcom izkopa tako, da med brazdami toliko ledine ostane, kolikor so široke, ali pa več ali manj po primeri. Trava in žernjovec pobrana in dobro otesana, da se preveč parstí z njima ne odvzame, se sožgeta ali na gnoj veržeta, ali pa se položita na celino med versticami. Za želod in bukenco se morajo brazde načete še enkrat dobro, vsaj štiri pavce globoko okopati, za drugo drevje pa ni treba več dela.

Obdelovanje po tem uku je koristno zato, da trava in žernjovec (resica) na medbrazdnih celinah perve leta klice in mehko mladje obsenči in v zavetji derži, kar je pri nekterem drevju jako potrebno. Še večja pa je ta korist na prostorih položnih, gričih in na stermicah; dežnica namreč ali snežnica navzdoli hriba rahlo obdelano zemljo in posejano seme izpera in posetev kazí, če je po celem prostoru zemlja vsa okopana ali izorana in rahla; medbrazdne celine pa vodo vderževajo, da ne more parstí in semena navzdoli izderati; posetva ostane in doraste. Zato pa se morajo brazdice po prek hriba speljati, ne pa navzdol. V tacih krajih, kjer imajo blezo večidel le položne prostore, griče, stermice in strani hribov z drevnim semenom posevati, boljše ravne prostore pa za poljsko rabo, za travnike ali za sadno rejo prideržati, nar bolj bo le takega obdelovanja zemlje z brazdami deržati se.

To je vse, kar se mora pred setvo opraviti; večega dela ni. (Dalje sledí.)

Živinozdravilska skušnja.

Ozdravljanje ranjenih členov.

Vsak zdravnik vé, kako nevarne so rane kakoga člana, to je, če se člen prebode ali kak drugač poškodje tako, da izteka členova maz ali voda (Gelenkschmiere). Zdravnik J. B. Mazzini v Mortari priporoča v poslednjem vezku „Repert. d. Thierh.“ lahak pripomoček takole: „Dobro so mi znane vse zdravila, ki so jih zdravniki dosihmal poskušali zoper nevarne in terdovratne rane na členih; prepričal sem se pa tudi večkrat, da svinčeni kis (Bleiessig) je večkrat pri ranah prav dobro zdravilo. Ker je svinčeni kis za rane tako dober, si mislim enkrat, kaj bi bilo, ako bi poskusil preboden člen (s prebodeno kapično vezjó) ovezati s svinčnim papirjem (Bleiblätttern); poskusil sem, in dobro sem jo opravil, in tako še petkrat.“ Mazzini popisuje dve take rani na prednjih kolenih, ko je neki konj padel in se koleno tako prebil, da je členova voda se iztekala in se je s preiskavnico (sondo) lahko v členovo votlino seglo. Mazzini izmije najprej rano in potem položi tistega svinčnega papirja, v kterega v tobakarijah tobak zavijajo, tako čez rano, da jo čez in čez pokriva; ko je več tacih svinčnih listkov položil čez rano, jo je ovezal s povojem, da je vez dobro deržala. Čez 24 ur se je prikazala neka černo-sivkasta tekočina izpod rane — to je znamenje bilo, da se je svinec razkrojil. Oveza se je potem odvezala, in če je treba bilo, se zavezala z novimi svinčnimi listi, toda rana se ni odkrila, ampak le čez spodnji svinčni listek so se položili poverh drugi. Še le čez 14 dni se je rana popolnoma odvezala; bila je zaceljena, le divje meso je bilo treba s peklenskim kamnjem posmoditi. Konj je potem tako dobro hodil kakor popred.

Zdravilski pomenki.

Ali je bila kolera tudi v starih časih še znana?

„Novice“ so že omeile, da kolera po svojem imenu in znamenjih je bila že v starodavnih časih znana. Kakor pa imajo različne dežele različne rastline, živali itd., tako imajo tudi dežele svoje bolezni, in o tem je tudi razloček med kolero, ki dan današnji svet strahuje in pa med tisto, ki je že od nekdanj v Evropi znana. Zato zovejo zdravniki pritepenko iz Azije, ktera že od leta 1817 kot kužna morivka razsaja, azijatiško kolero ali kolero jutrovih dežel (cholera asiatica, cholera orientatica) in jo ločijo od bolj pohlevne, v Evropi in tudi pri nas že od nekdanj znane kolere zahodnih dežel (cholera occidentalis). Zanimivo bi utegnulo vendar našim bravcem biti, ako jim povemo: kakošna je bila že v starodavnih časih znana domača kolera memo ptujke azijatinke.

Že Hipokrat, oče zdravilstva, ki je živel blizo 500 let pred Kristusovim rojstvom, jo popisuje v svojih 5. bukvah od deželnih kužnih bolezin takole: „Neki mož v Atinjah je dobil bljuvo-drisko. Bljuval je, driska ga je gonila in velike bolečine je terpel. Ni bilo mogoče, mu ne bljuvanja ne driske ustaviti. Bolnik je zgubil tudi svoj glas; černo se mu je delalo pred očmi in oči so mu vpadle. Kerč ga je vil, ki se je v čevih začel in v želodcu se ustanovil. Kolcalo se mu je. Driska je bila huja kakor bljuvanje. Po životu je bil merzel kakor led.“ — Že Hipokrat je razločil kolero v suho kolero (κολερα ξηρά) in v vlažno, κολερα brez pristavka. Una je brez bljuvanja in driske.

Tudi stari zdravnik Aretej, od kterega se ne vé gotovo, kdaj da je živel, je poznal to hudo bolezen in jo tako-le popisal: „Čutnice se nategnejo, mišice rok se zvijó, persti skrivijo. Ljudi napade vertoglavica, kolče se jim, nohtovi se jim poplavé, roke in noge imajo merzle — ob svoj glas pridejo; ker kerč mehur stiska, ne more vode pušati.“

Tudi Galen, rojen 131 let po Kristusovem rojstvu, popiše kolero kot silno berzo in hudo bolezen, v kateri ljudje žolč bljujejo in driskajo, kerč v mečah, merzle roke in noge imajo in jim žile oterpnejo. Fr. Malavašič.

Starozgodovinski pomenki.

Postaja „ad Publicanos“.

Razložil Davorin Terstenjak.

Antoninov potopis ima sledeče postaje od Hemone do Celeje naznamovane:

Emono XII, Savo fluvio VIII, Ad Publicanos XI, Celeja XXXVIII.

Kje je stala postaja „ad Publicanos“? Schoenleben jo je iskal med Podpečjo in Trojano, zato piše: „Glogovitz vel circa Stein“¹⁾. Muhar je mislil, da je ta postaja stala tam, kjer je dnešnje selo Podpeč²⁾. Valvazor je bil za Glogovico.

Za Glogovico se tudi jaz poganjam — iz sledečih vzrokov. Pri starih Rimljanih je bil poseben stan vitezov (equites). Ta stan je bil mogočen, ker je bil lastnik velikega premoženja. Rimski vitezi (equites) so bili zakupniki (Pächter) vsih neposrednih deržavnih dacij, torej posestniki obilnega dnarja.

Kot zakupniki dacij so se veléli „Publicani“, in ker premoženje posamnih ni bilo zadostno, so se zedinjevali v družbe (societates) in so po takem bivali dnarsko boljarstvo (aristokracija) rimske deržave. Ker pa dnar daje, od kar svet stoji, moč in veljavo, so si tudi Publikani skorej prilastili mogočno besedo v deržavnih zadevah. Ž njimi so bili „argentarii“, kteri so bili to, kar naši bankirji, v

¹⁾ Schoenleben „Apparatus“ I. 86.

²⁾ Muhar „Röm. Nor.“ I. 239.